

Şəhid Rəhim dastanı

(1990-cı il 20 yanvar qırğınında şəhid olmuş Babayev Rahim Vaqif oğlunun əziz xatirəsinə həsr olunur)

Dedilər: Sığmırıq sosializmə,
Daha mürgüləyib yata bilmərik.
Tutduq üzümüzü düz kommunizmə.
Nə qədər yol getdik, çata bilmədik.

Bəli, kor-koranə çox getdik, amma.
Əbəs xulyalardan qopanmadıq biz.
Bir əsrə yaxın yol qət etdik, amma,
Əsl özümüzü tapanmadıq biz.

İstərsən bəyənmə, istərsən bəyən,
Diz çöküb, sitayiş etməliymişik.
Bu yol filankəsin yoluymuş deyən,
Ölsək də, itsək də getməliymişik.

Sonra da aşkarlıq keçdi araya,
Amma çox məqsədlər aşkarlanmadı.
Yenə də xulyalar çökdü araya,
Yenə də bəd cəhdlər aşkarlanmadı.

Ağalar vermədi bizə dəstəyi,
Verilən hər bir vəd söz kimi qaldı.
Haqqa, ədalətə çatmaq istəyi,
Yalnız qəlbimizdə köz kimi qaldı.

Bizi bənzətdilər ölü canlara,
Ağalar yandırdı, oda düşmədi.
Milli sərvətimiz axdı onlara,
Amma taleyimiz yada düşmədi.

Fəqət, dözənmədik, cihada qalxdıq,
Güclə dayansa q da dayandıq, amma
Qalxdıq, ay, ulduzlu bayraqla qalxdıq,
Düzdür, gec oyandıq, oyandıq amma.

Açıldı xalqımızın istiqlal dili,
Sehrini öyrəndik ayılmağın da.
Babalar demişkən: - «Xeyirdir, bəli,
Şər yolda yarıdan qayıtmağın da».

Ata bilməzmişik demə qəm yükün,
Axan çay yazda da don atmalıymış.
Azadlıq yolunu qət etmək üçün,
Bir çay tutumunda qan axmalıymış.

•

Sanki başlarına gəlmişdi qəza,
Boğa bilmədilər iyrənc hisslərin.
Zahirin onsuz da bilirdik, bizə,
Açıldı iç üzü şovinistlərin.

Düşmək istəmirdi rahat yəhərdən,
Dərhal geyindilər əsl donların.
Qurd yağlı tikəni verərmi əldən,
Ocaq bizim idi, bişən onların.

Demə axtarırmış qurd dumanlı gün,
Yol tapıb araya bəhanə saldı.
Fəqət, bu qudurmuş, gözü qanlı gün,
Özünü iyirmi yanvara saldı.

•

On doqquz yanvardı, söz gəzirdi ki,
Gələcək vətənə quldur dəstəsi.
Kimsə kreslodan düşməsin təki,
Bakıdan olmuşdu onun «bəstə»si.

Bəli, kreslodan düşməsin deyə,
Vətəni verirdi ayaqlar alta.
Qoşun çağırmışdı «köməyə» guya,
Sapı özümüzdən olan bu balta.

Düşünə bilmirdi, qanmırdı qəti,
Onu xalq oturdub bu kresloda.
Osa zənn edirdi qurd olubdu ki,
Milləti incidib, dərisin soya.

O, xalqı xalq deyil, müqəvvə saydı,
Söndürə bilmədi qəlb odunu da.
Bu yolda namusun ayaqlayardı,
Önünə keçsəydi öz qadını da.

Vətəni al rəngə boyatmaq üçün,
O qurd sifarişi vermişdi artıq.
Bakıda «qan gölü» yaratmaq üçün,
Əvvəldən tədarük görmüşdü artıq.

Qoşun çağıranda ardan ölmədi,
Nə də ürəyinin ağrısı oldu.
Millətə mərd oğul ola bilmədi,
O vicdan, o qeyrət oğrusu oldu.

Bir vaxt gələcəkdir divanın dəmi,
Kim onun işinə haqq verəcəkdik?
O xalqı qırğma verdiyi kimi,
Onun da cəzasın xalq verəcəkdik.

Bunu eşitmişdi, gülmürdü Rahim,
Bu gəncin qəlbini dərdlər üzürdü.
Qətiyyənin inana bilmirdi Rahim,
Sanırdı bu, qeybət, ara sözünü.

Deyirdi: - Bu belə asanmı, asan,
Anlamırdı bu dəvət nə olduğunu.
Qəlbində xəyanət olmayan insan,
Nə bilir xəyanət nə olduğunu.

Telefon etmişdi Yaqut anaya,
Demişdi: - Anacan, Vətən dardadır.
Ana başlamışdı xeyir-duaya,
Demişdi: - Xalq harda, haqq da ordadır.

Alıb mərd ananın xeyir-duasını,
Sıxılıb dəstəyi yerinə asdı.
Dəstəyi bəğrinə basan anasını,
Xəyalən Rahim də bəğrinə basdı.

Sonra da peşiman oldu bir anlıq,
Təəssüf içində oda qalandı.
- Bəlkə olacaqdır əmin-amanlıq,
Bəlkə deyilənlər tamam yalandır.

Mən niyə anama verdim bu qəmi?
Bu xəbər anamı yəqin qırıbdır.
Bilmədi, Rahimi qucurmuş kimi,
Dəstəyi qucaraq ana durubdu.

Yenə də yox idi qəlbində inam,
İnamla şübhələr gəlmirdi taraz.
Heç kəslə sirrini bölməyən insan,
Getdi sevdiyilə bölüşsün bir az.

V

Bəli, min doqquz yüz doxsanıncı il,
Gecəydi, iyirmi yanvar günüydü.
Sən demə həmin gün adi gün deyil,
Həmin gün bəlalər, qanlar günüydü.

Xalqım toplanmışdı o gün bir yerə,
Qalxırdı haqq səsi ulduza, aya.
Millət azadlığa alqışlar deyər,
Etiraz edirdi imperiyaya.

Birdən göy üzünü buludlar aldı,
Şığıdı xalqımın üstünə kabus.
Dedi: - İstəyiniz yalnız xəyaldı,
Üz-üzə dayandı namus-binamus.

Gəldi üstümüzə ar etmədi, ar,
Təpədən dırnağa silahlı dəstə.

Bakı nefti içib qudurmuş tanklar,
Alov yağdırırdı Bakının üstə.

Düşmən öz yolunu azdıqca azdı,
Nə qeyrət qandılar, nə duz, nə çörək.
Dedilər: - Bakıya bir Xəzər azdı,
Bir də bir qan gölü yaradaq gərək.

Bilmirəm xalqda nə günah varıydı,
Qoca qarıya da aman olmadı.
Düşməndə hər cürə silah varıydı,
Amma zərrə qədər vicdan olmadı.

Qırdılar günahsız uşaqlaradək,
Yaratdı qan gölü «oğul qoçaqlar».
Amma bilmədilər bir gün gələcək,
Bu qanda özləri boğulacaqlar.

Hopdu yaddaşlara tökülən bu qan,
Xalqımda azadlıq eşqi sönmədi.
Həmin gün yüzlərlə evindən çıxan,
Məzara yollandı, evə dönmədi.

Qızıl dediyimiz o qızıl ordu,
Göstərdi özünün «qızillığını».
Sən demə qızıl yox, amalı zordu,
Ondan şərəfliymiş xəzəl yığını.

Bu adı haradan almış bu kabus,
Bir daha ağzına almasın barı.
Özünü hörmətdən salmış bu kabııs,

Qızılı hörmətdən salmasın barı.

VI

O gün yola salıb sevdiyi qızı,
Evə qayıdırdı Rahim fərəhlə.
Hələ gənc olsa da ömrünün yazı,
Bu ömrü sürmüşdü yalnız şərəflə.

Evə tələsirdi üzündə gülüş,
Hələki şübhələr nəş etməmişdi.
Gedirdi zəng etsin, bu günkü görüş,
Elə bil bu gəncə bəs etməmişdi.

Gedirdi zəng etsin, soruşsun canın,
Söz açsın sabahkı planlarından.
Xəbəri yox idi imperiyanın,
Artıq Bakıdakı ilanlarından.

Evə tələsirdi çox qalıbmı, çox,
Sevgi məst olmuşdu onun qanında.
Bilmirdi bu gündən daha evdə yox,
Yatacaq «Şəhidlər Xiyabanı»nda.

Birdən öndə gələn sürünü gördü,
Elə bil quzğunlar yürüşürdülər.
Ordu belə olmaz, ordu deyildi,
Ordu yox, yalnızca sürüsüydülər.

Dedi: - Olmalıyam onlara əngəl,
Qabaqda od saçan tanklar da vardı.
Əlində silahı olsaydı əgər,
Rahim bu sürünü özü qıradı.

Heç kəsə vermədən yol da, aman da,
İnsanı kəsək tək əzirdi tanklar.
Xain ürəkləri soyumayanda,
Cəsədlər üstündə gəzirdi tanklar.

Özünə əmr etdi: - Rahim dayanma!
Düşündü bu nədir? Baş da tapmadı.
Əyildi daş tapıb götürsün, amma,
Düşməyə atmağa daş da tapmadı.

Qoymadı qalxmağa onu yağan şər,
Güllələr bu gənci sançdı, nə sançdı.
Yağış tək üstünə yağan mərmilər,
Sinəsi üstündə oyuqlar açdı.

Elə bil deyildi həmin gülən gənc,
Bütün arzuları gözündə söndü.
Biraz bundan əvvəl fərəhlənən gənc,
Bir azdan soyumuş cəsədə döndü.

VII

Yola salırdılar, yola o gənci,
Ardınca ah, nalə qoparırdılar.
Hər gün ayağıyla gedən o gənci,
Bu gün çiyinlərdə aparırdılar.

Sel idi gözlərdən yağan yağışlar,
Dırnaqlar üzlərdə cığır açırdı.
Onu həsrət ilə süzən baxışlar,
Bu gün süzənmirdi qəzəb saçırdı.

Qəmli təəssüflə qopurdu ahlar,
Bu gəncin köçməli çağı deyildi.
Həm də içdən gələn dərdli bu ahlar,
Nifrət hissi idi, ağı deyildi.

Bəli, bu ah, fəğan deyildi ağı,
Ağıyla mərd oğul böyütmək olmaz.
Yalnız göz yaşları tökməklə axı,
Böyük istiqlala səy etmək olmaz.

Hələ min-min Rahim gələcək bəli,
Alacaq hər qarış itən torpağı.
O, öz sevgisini vətənə verdi,
Onu da sevəcək vətən torpağı.

Əlləri qoynunda Yaqutla Vaqif,
Ah çəkib, ahların yelə deyirdi.

Gözdən yaş axıdıb bu iki zərif,

Təəssüf hissiylə belə deyirdi:

Sadələvlük idimi, bəlli deyil heç özümə,
Sanardım gözlərimə nurdu böyük qardaşımız.
Belə tarix uzununu saldı gecə-gündüzünə,
Bizi sökdü, özünü qurdu böyük qardaşımız.

Xeyri aldı o bizdən, yerinə verdi şəri,
Qazanımda arayıb tapdı yekə küftələri,
Özü tər tökməsə də həzm elədi müftələri,
Zəli yox, əjdaha tək sordu böyük qardaşımız.

Bir dəfə haqqı dedim, düşməni tək sandı məni,
Tanrıya böhtan atıb, dedi pozan dindi məni,
Başımı qaldırcaq, zor eləyib mindi məni,
Elə zənn etdi, minib «ford»u böyük qardaşımız.

Atını sülhə tərəf, sülh desə də sürmədi o,
Dərdimi verdi, amma dərmanını vermədi o,
Yoluma daş ələyən ermənini görmədi o,
Anadan gəlmə demə kordu böyük qardaşımız.

Qatığa qara desə, qara deyək, ağ deməyək,
Dağa dağ söyləməsə, biz də gərək dağ deməyək,
Etdiyi alçaq işə əl çalaq, alçaq deməyək,
Yeridər üstümüzə ordu böyük qardaşımız.

Bunları söyləyib təsəlli tapdı,
Vaqif fərəhləndi, az qaldı uçsun.
Əyilib Rahimin məzarın öpdü,
Qol açdı Vətəni bir daha qucsun.

Dedi: - Vətən, sənsən baharım, yazım,
Şəhidlər adına dastan da yazdı.
Gərəksə mənə də bir məzar qazım,
Ölsək də, itsək də yolunda azdı.

«Ağız şirin olmur halva deməklə»,
Fədası olmasan torpaq odlanır.
Vətən yuva olmaz yuva deməklə,
Vətən seviləndə Vətən adlanır.

Bu beşik üstündə yarpaq tək deyil,
Üstündə bala tək gərək əsəsən.
Vətən baş tacıdır, qurbanlıq deyil,
Gələnə, gedənə qurban kəsəsən.

Başın üzərində mən çətirəm ki,
Çiçək bitirəsən, qanqal bitməsin.
Yolunda mən ölüb, mən itərəm ki,
Mənim etdiyimi vətən etməsin.

Bəli, bir sipərə çevrilərəm mən,
Köksümə yurdumun dağı dəyməsin.
Bayrağım önündə baş əyirəm mən,
Təki, o başını bir də əyməsin.

IX

Çox keçib o qanın sovuşmasından,
İndi şər ovqatı bu xalqa yaddı.
Şəhidlə torpağın qovuşmasından,
Xoşbəxtlik yarandı istiqlal adlı.

Köksündə dursa da Rahimin qəlbi,
İstiqlal qandala güc gələ bildi.
Qurtara bilmədi ali məktəbi,
Ən ali rütbəyə yüksələ bildi.

Ölməyib, Rahimə deməyin ağı,
Yurdun torpağına özün qatdı o.
Vətənin yolunda şəhid olmağı,
Mühəndis olmaqdan üstün tutdu o.

Mərd ölmür, xalq mərdi yenə var sayır,
Bəli, yaşayırlar şəhidlər bu gün.
İgidlər torpağa basdırılmayır,
Əkilir nə vaxtsa göyərmək üçün.

Rahimi unutmur bu diyar, bu yurd,
Rahim mərd adını, mətin qazandı.
Bir oğul itirdi Vaqiflə Yaqut,
Min oğul əvəzi vətən qazandı.

01 fevral 2006

Əbülfəz Ülvi